

Help mee! We dragen allemaal verantwoordelijkheid Frederiksoord Nu

FREDERIKSOORD – Er gebeurt in drie maanden meer in de Koloniën van Weldadigheid dan we in dit kwartaalblad kunnen vermelden. Op het moment dat we dit schrijven, is het museum De Proefkolonie omgeven door een grote bouwput. Er wordt hard gewerkt aan de uitbreiding van het museum.

Met ruim 40.000 bezoekers is afgelopen jaar de belangstelling voor het verhaal van de Koloniën van Weldadigheid opnieuw toegenomen. Het is te verwachten dat met de uitbreiding deze trend zich zal voortzetten. Een nieuwe permanente tentoonstelling over de beleving van Armoede Nu moet een verbinding maken met de denkbeelden over armoedebestrijding van Johannes van den Bosch. Het toeslagenschandaal laat zien in welke negatieve spiraal mensen terecht kunnen komen. De expositie moet begrip geven over de beleving van arm zijn in onze maatschappij. Bezoekers worden geconfronteerd met een doolhof aan regels en geboden bij een grote versnipperde veelheid aan hulpmogelijkheden. Het wantrouwen is groot.

Over de voortgang op het terrein van de voormalige Tuinbouwschool kunnen we iedere keer het blad volschrijven. Het aanstekelijke enthousiasme waarmee planmatig stap voor stap de zaken met een grote groep vrijwilligers worden aangepakt, kan geassocieerd worden met de snelheid van Van den Bosch twee eeuwen geleden.

Zoals eerder in *De Star* gemeld, worden de bossen van de MvW niet alleen onderhouden maar ook aangepast aan de veranderende klimaatomstandigheden. De bossen zijn vrij toegankelijk. Als tegenprestatie wordt gevraagd om beschermende regels. Dat klinkt logisch. Wanneer je ergens op bezoek bent, ga je netjes om met andermans spullen. Dat betekent: geen afval achterlaten en geen verstoring van flora en fauna door mountainbikers en loslopende honden achter de aangebrachte bordjes op de toegangswegen. Helaas komt dat al te vaak wel voor. In de bossen van de MvW is een BOA actie om mensen hierop aan te spreken. Steeds meer mensen zijn begripvol.

Een kleine groep is slecht aanspreekbaar en heeft soms een kort lontje, wat leidt tot woordenwisselingen. Dat is voor iedereen vervelend. Dus help mee! We dragen allemaal de verantwoordelijkheid voor de bescherming van onze woon- en leefomgeving, inclusief de bossen. – De redactie wenst u veel leesplezier.

Van Swietenlaan 5 gerestaureerd

FREDERIKSOORD – Deze koloniewoning ziet er weer uit zoals die in 1818 is gebouwd met een nieuw opgebouwde schoorsteen die niet wordt gebruikt, een nieuw rieten dak en een uitbouw. Binnen in de woning is met aandacht voor en met behoud van oude elementen toch voldaan aan de eisen van deze tijd. Het was een arbeidsintensieve klus die tegen de 5 ton heeft gekost.

De nieuwe bewoners zijn Wouter en Gerda Joenje. Ze verruilden een grote woning in Meppel voor dit knusse koloniehuisje in Frederiksoord. 'Dat betekende opruimen, weggeven en weggooien, en dat valt niet mee', zegt Gerda. Ze heeft eerder ook in Frederik-

soord gewoond als tuinhaas en deed in 1960 eindexamen. Zoals de meeste tuinhazen destijds woonde ze hier op kamers en ging meestal alleen in de vakanties naar huis in Amsterdam. In Frederiksoord was weinig vermaak voor jongelui, dus dat organiseerden ze met elkaar. Logisch dat de tuinhazen zo'n hechte band met elkaar opbouwden. Gerda woonde achtereenvolgens op kamers aan de Burg. Wynoldyweg, bij de eigenaar van De Adelhof aan de Vledderweg en in huis bij Van Raalte, leraar aan de tuinbouwschool. Vaak woonde ze met meerdere studenten op één adres. Deze contacten worden tot op de dag van vandaag onderhouden.

Nieuwe bestuursvoorzitter houdt van een dynamische aanpak

FREDERIKSOORD – Eind 2023 had de redactie van De Star een gesprek met de komende en de scheidende bestuursvoorzitter van de Stichting Maatschappij van Weldadigheid.

In de 12 jaar dat Anneke Haarsma, als eerste vrouwelijke voorzitter, het bestuur heeft geleid, maakte ze veel veranderingen en hoogtepunten mee.

De aankoop van het Inforium door de MvW was de eerste grote stap. Deze grote investering was voor directie en bestuur een spannende beslissing. Gelukkig was de uitwerking positief. Het gebouw werd omgebouwd tot het nieuwe Museum De Proefkolonie. Dat had een vliegwieleffect op de verdere ontwikkelingen. Belangrijk hierbij werd de samenwerking met Veenhuizen. Na vele gesprekken en met de nodige inspanning van beide kanten kwam er een goede en effectieve samenwerking tot stand. Met het provinciaal bestuur van Drenthe werden eveneens de contacten op een prettige wijze geïntensiveerd. Het leidde in 2021 tot de erkenning van beide koloniën als UNESCO Werelderfgoed. Evenals de festiviteiten rond het 200-jarig bestaan van de MvW met het bezoek van Koning Willem-Alexander, waren dit feestelijke hoogtepunten in haar bestuursperiode. Het predicaat UNESCO Werelderfgoed heeft een enorme boost gegeven aan de belangstelling voor de Koloniën van Weldadigheid. Frederiksoord en de andere Koloniën stonden op de kaart. Projecten als de renovatie van de Mandenmakerij, de terugkoop van de oude Tuinbouwschool en de op handen zijnde uitbreiding van het museum zijn voorbeelden van de dynamiek van de afgelopen jaren.

Het bestuur van de Stichting is omgevormd naar een kleinere dynamische organisatie. De stichting is weer financieel gezond geworden. Communicatie met de Gemeente Westerveld en met de dorpsgemeenschap van Frederiksoord e.o. is sterk verbeterd. Anneke Haarsma kijkt met veel voldoening terug. Ze is blij dat ze wordt opgevolgd door Cees Bijl, die zij via zijn betrokkenheid met het UNESCO-dossier Frederiksoord en Veenhuizen als gedeputeerde, heel goed heeft leren kennen.

Mr. Cees Bijl beaamt dit. Met het UNESCO-dossier in zijn portefeuille als gedeputeerde is hij volledig ingewerkt in het wel en wee van dit gebied. Toen hij werd gevraagd voor de functie van voorzitter van de MvW, behoefde hij niet lang na te denken. Hij voelde het als een soort opdracht om het

verhaal van Van den Bosch verder te vertalen naar de toekomst. De ideeën van Johannes van den Bosch en zijn oplossing om mensen, die door problemen in armoede verzeild geraakt waren, nieuwe kansen te bieden, sprak hem erg aan. Jammer genoeg was in de 20e eeuw de MvW steeds meer afgekalfd en vervreemd geraakt van de omgeving. Een dieptepunt voor Frederiksoord was het sluiten van de Tuinbouwschool. Gelukkig is er volgens Anneke Haarsma een omslag gekomen. Frederiksoord is weer ondernemend geworden. De MvW durfde het aan om historische panden weer aan te kopen en dankzij creatief subsidies vergaren te renoveren. Er liggen uitdagende opdrachten. De UNESCO-status heeft een trots gebracht in de gemeenschap, zegt Bijl. De oorspronkelijke achterdocht is dankzij betere communicatie in belangrijke mate verdwenen. Goede communicatie vindt hij dan ook een blijvend punt van aandacht. Het is belangrijk om de ontwikkelingen binnen de lokale gemeenschap te delen.

Op de vraag hoe hij aankijkt tegen de bedreigingen die er voor het gebied zijn, zoals gaswinning en stikstofbeperking, stelt hij dat je deze zaken praktisch en nuchter moet benaderen. Steeds afvragen: waar liggen kansen. Eerder werd het verkrijgen van de UNESCO-status gezien als een bedreiging. Nu is het een argument om ongewenste zaken, zoals gaswinning tegen te houden. Wat betreft de stikstof problematiek, is het zoeken naar slimme oplossingen om het agrarische gebied van de MvW opnieuw in te richten. Aan de ene kant wil je de agrarische aard van het gebied behouden en tegelijk moet je mensen andere kansen geven. *Blijf vooral in gesprek met alle betrokkenen!*, stelt hij nogmaals. Cees Bijl houdt van een dynamische aanpak, van reuring, een ontwikkeling die past bij de huidige tijd. *Meer hierover kunt u lezen op onze website.*

Nieuws van/uit Huis Westerbeek

- Het **asfalteren van de Molenlaan** zal naar verwachting in de eerste helft van dit jaar worden uitgevoerd. De kruising met de Graaf van Limburg Stirumlaan blijft halfverhard, omdat deze laan deel uitmaakt van het gebied dat als kernzone van het UNESCO Werelderfgoed is geduid.
- De **werkzaamheden aan het museum** zijn in volle gang. Volgens plan zal de oplevering eind mei plaatsvinden. Als de herinrichting van het buitenterrein is afgerond, zal het door de provincie Drenthe geschonken kunstwerk worden geplaatst.

Ilse Wieringa, klokkenmaker in Frederiksoord

FREDERIKSOORD – Vanuit haar opleiding aan het CIBAP, vakschool voor vormgeving, liep Ilse stage bij Bob Veldman. Bob had in het voormalige postkantoor zijn klokkenmakerij en lunchroom Het HuygensHuys gevestigd.

Ilse wilde zich bekwamen in de restauratie van schilderwerk op oude klokken.

Maar van Bob leerde ze ook hoe de hele klok te repareren. Het klikte tussen Ilse, Bob en Ester en ze leerde er behalve alles over klokken, ook veel over in- en verkoop van antiek en curiosa. Daarnaast hielp ze Ester in de lunchroom. Langzamerhand draaide ze de hele zaak als Bob en Ester met vakantie gingen. De reparatie van klokken beviel haar goed. Naast de lessen van Bob, dook ze in de boeken om het vak grondig te leren. Na het vertrek van Bob en Ester naar Frankrijk besloot Ilse zelfstandig door te gaan. Ze huurde een ruimte in de oude tuinbouw-

school, knapte deze op en startte haar eigen bedrijf, 'Toulouse kunst & antiek'. Ze repareert er uurwerken, restaureert beschildeerde voorwerpen en verkoopt kunst en antiek.

Gemiddeld besteedt ze acht uur aan een reparatie. Eerst gaat de klok in een ultrasoon bad, waar hij wordt gereinigd door middel van trillingen. De klok wordt gerepareerd en dan moet hij een week hangen om te zien of hij goed loopt en op tijd slaat. Ze heeft ongeveer vier klokken tegelijk onder handen en verkoopt tussendoor de artikelen uit haar winkel. Vaak verkoopt ze klokken of ander antiek in consignatie, wat betekent dat zij iets voor iemand anders verkoopt. Ze wil binnenkort ook zelf op pad gaan om in te kopen in Frankrijk, Engeland of Italië. In het voorjaar staat een bezoekje aan Bob en Ester in Frankrijk gepland, waar ze vast samen op zoek gaan naar antiek en curiosa. Vanwaar de naam Toulouse? Vanwege de mooie Franse klank, verwijzing naar de Franse stad en de schilder Henri de Toulouse-Lautrec.

Pilot thermische opslag in een nieuwe fase

FREDERIKSOORD – Al eerder berichten wij over de start van de bouw van een thermische opslaginstallatie bij de Off-grid ready woningen aan de Hooiweg. Inmiddels is de bouw afgerond, de installatie geleverd, het aansluiten en ook het testen van de installatie is afgerond.

zijn met het hart van het systeem, een regelkast. Aan de buitenkant van de opslag zijn 240 heat-pipes gemonteerd. Zodra de zon gaat schijnen worden de buizen verwarmd en de opgewekte warmte wordt opgeslagen in een van de compartimenten van de vaten. Bij een warmtevraag vanuit de woning bepaalt de regelkast uit welk compartiment van de vaten de levering van de warmte plaatsvindt. De installatie bij de kleinere koloniewoning is nog niet helemaal afgerond. Daar staan minder vaten en wordt een ander soort heat-pipes gebruikt. Met de twee verschillende opstellingen hopen installatiebedrijf Sjabbens, bouwbedrijf Broekman en SUWOTEC veel informatie te verzamelen, om te bepalen of thermische opslag een gat in de markt is voor de energie transitie.

De pilot gaat nu een volgende fase in. In februari is het warmtesysteem van de woning aangesloten op deze thermische opslag en kan de pilot echt van start. Het systeem bestaat uit vier enorme vaten (circa 2,2 m hoog en een doorsnee van 1,5 m), een buffervat, meer dan 100 meter aan buizen en rond de 500 meter aan kabels die verbonden

Kort Kolonienieuws

Frederiksoord

- De natte kom eindelijk weer nat. Hooguit modderig was hij de laatste jaren, **de natte kom in het Sterrebos**, dus een bezienswaardigheid toen hij de afgelopen periode halfvol stond met water en met recht de natte kom mocht heten.
- **De Proef** - Op vrijdag en zaterdag wordt

er koffie en thee geschonken met huisgemaakt gebak in het winkeltje van De Proef, meteen links bij de hoofdingang van de tuinbouwschool. Openingsstijden van 10.00-12.00 en van 15.00-17.00 uur.

Vledder en Diever

- Op 10 februari reikte Doede Simonides van de Plus in Diever en Vledder **de eerste exemplaren uit van het historische album** met bijbehorende fotostickers aan leden van historische verenigingen van de voormalige gemeenten Diever en Vledder. Beide verenigingen leverden tekst en foto's voor de boeken. Er zijn twee versies uitgegeven, zodat de dorpen in het verzorgingsgebied van de Plus in Diever en Vledder allemaal in de foto's terug te vinden zijn. Ook de koloniedorpen zijn in de stickers

ruim vertegenwoordigd. De boeken zijn gratis verkrijgbaar bij de lokale Plus. Binnenkort zullen de klanten uit de regio aan de koffietafel te vinden zijn om plaatjes te ruilen. Zo snijdt het mes aan twee kanten, reclame voor de Plus en een stimulans voor sociale cohesie.

De Ginkgo moet om

FREDERIKSOORD – In het jaarboekje voor 1936, uitgegeven door **VOLDGAVST**, de **Vereniging van Oud-Leerlingen van De Gerard Adriaan Van Swieten Tuinbouwschool** wordt melding gemaakt van het verplaatsen van deze oude Ginkgoboom met zijn bijzondere bladvorm. Lees de tekst en geniet van het taalgebruik.

'treeworker' nodig om een kapvergunning te kunnen aanvragen. Inmiddels zijn er al drie nieuwe ginkgo's aangeboden aan De Proef. Eén daarvan heeft op 2 maart een prominent plekje gekregen in de tuin. Leuk weetje: de *Ginkgo biloba* was de lievelingsboom van Goethe. Hij kweekte er honderden van en schreef er zelfs een sonnet over.

De grote *Ginkgo biloba*, die geheel in de *fagus silvatica asplenifolia* groeide, is verplant, een karweitje, waarmede we dagen mooi zijn geweest. Ondanks de vele critici, die den boom een spoedigen dood voorspelden, heeft hij dezen zomer het leven niet gelaten en het wil mij voorkomen, dat de kans van sterven niet groot is, doch laat ik nog een jaar wachten met daarover te juichen. Ook twee van de grote *Taxus hibernica* moesten het ontgelden, d.w.z. moesten eveneens verplant worden en ook hier hoop en geloof ik.

De vader van plaatsgenoot Alice de Boer-Slingerland was in 1935 als leerling in het examenjaar betrokken bij die verplaatsing. Zijn dochter behaalde haar diploma in 1967. Twee andere vaders die in 1935 slaagden waren B. Krol en H. Knol. Hun kinderen, respectievelijk Gijs en Bert behaalden gelijk met Alice hun diploma.

De *Ginkgo biloba* (Geheugen- of Tempelboom) die vlakbij de tuinbouwschool staat is oud en verzwakt. De stam is aangetast door een Tonderzwam. Hoewel hij al wiebelig staat is er een rapport van een

▼ De oude *Ginkgo biloba*.

▲ De nieuwe *Ginkgo biloba*.
◀ De Tonderzwam.

De Star is een onafhankelijk kwartaalblad voor Frederiksoord en omstreken. **Redactie:** Tanneke Bloemendal - Peter Bom - Nico de Leeuw - André Tempelaar - Wanda Torrengra. **Opmaak:** Cor Krüter.

Via www.de-star.nl kunnen belangstellenden een gratis digitaal abonnement aanvragen. Reacties over het blad zijn welkom op redactie@de-star.nl. **Sponsors worden vermeld op onze website.**

De Star wordt gefaciliteerd door de **Stichting Maatschappij van Weldaigheid** en de **Gemeente Westerveld/Regiodeal Zwolle**.

